

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL VE GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

AV. TÜLİN ALBAYRAK

EKİM, 2017

BİRİNCİ BÖLÜM

I.GENEL KURUL KAVRAMI VE TÜRLERİ

A. Genel Olarak Genel Kurul Kavramı

Tüzel kişiliğe sahip olan şirketlerde şirket faaliyetlerinin organlar marifetiyle yerine getirilmesi şirketler hukukunun genel bir kuralıdır¹. Organ, tüzel kişilik için çok önemli olup, onun iradesini oluşturan, açıklayan ve yürüten kurullar ve kişilerdir².

Anonim şirketlerin tüm ortaklardan oluşan en geniş yetkili, en yüksek irade ve karar organı genel kuruldur³. Genel kurul bir yandan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı diğer yandan da pay sahiplerinin haklarını kullandığı organdır. Genel kurula TTK 408. maddede esas sözleşmenin değiştirilmesi, kanundaki istisnalar dışında şirketin feshi, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı vb. kanundan kaynaklanan devredilemez yetkiler ve görevler verilmiştir.

B. Genel Kurul Türleri

Genel kurul, özelliği itibariyle devamlı çalışan bir organ değildir. Olağan ve olağanüstü olarak toplanır⁴. Olağan genel kurul toplantısı, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içerisinde yılda bir defa, olağanüstü genel kurul toplantısı ise ortaklık tarafından gereksinim görülen hallerde yapılır. Bunun dışındaki genel kurul türleri; çağrılı genel kurul, çağrısız genel kurul, elektronik ortamda yapılan genel kurul, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, tahvil sahipleri genel kurulu, intifa senedi sahipleri genel kurulu olarak sayılabilir.

II. GENEL KURUL KARARLARI

A- Genel olarak Genel Kurul Kararı Kavramı ve Hukuki Niteliği

Genel kurul kararları pay sahipleri veya onların temsilcilerinin oyları ile meydana gelen ortaklık içi ilişkide ve bazen de dış ilişkide hukuki sonuç sağlama amacıyla olan irade beyanıdır. Genel kurul kararları hukuki işlem niteliğindedir⁵.

B- Genel Kurul Kararı Türleri

Genel Kurul kararları kararı alan kurula ve kararın niteliğine göre ayrılmaktadır.

¹ Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu: Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, s. 513.

² Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları s. 213

³ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar , s. 475

⁴ Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın , AO s. 217

⁵ Üçışık/ Çelik , a.g.e., s. 330

Kararı alan kurula göre genel kurul kararları, olağan genel kurul kararları ve olağanüstü genel kurul kararlarıdır. Yasada toplanmaları düzenlenmemiş olsa da TTK 420 ve 434 maddelerde tanınan haklar sonucunda azınlık da karar alabilmektedir, bu kararlara azınlık genel kurulu kararı denilmektedir. Bunların dışında imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararı, tahvil sahipleri genel kurulu kararı, intifa senedi sahipleri genel kurul kararı, oydan yoksun pay sahipleri özel kurulu tarafından alınan kararları da diğer kurul kararları olarak sayabiliriz.

Kararın niteliğine göre kararlardan olan, bir görüşün genel kurulda oylama sonucu kabul edilmesine ilişkin kararlar olumlu kararlar, ancak karar nisabına ulaşmayarak kabul edilmeyen kararlar olumsuz kararlardır. Yapılmakta olan genel kuruldaki usuli işlemlere ilişkin kararlar ise düzenleyici kararlar olup genel kurul gündemindeki konulara ilişkin alınan kararlar sonuçlandırıcı kararlardır.

Bunun dışındaki karar türleri ise direktif kararları ve tavsiye kararları, seçim kararlarıdır.

C- Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği

Genel kurul kararının hukuki anlamda hüküm doğurabilmesi için, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre organ sıfatındaki genel kurulun toplanması, önceden belirlenen gündem çerçevesinde ve yapılan teklifler doğrultusunda yeterli sayıda pay sahibinin iradelerinin aynı yerde birleşmesi gerekmektedir⁶. Türk Hukukunda bir toplantı yapmaksızın, anonim şirketlerde genel kurul kararı alınması mümkün değildir. Kanuna göre kararın geçerliliği için toplantı tutanağının kanunda belirtildiği gibi düzenlenmesi gerekir. Bunun için tutanakta hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin ad soyadları, sahip oldukları paylara ilişkin grup, sayı ve itibari değerlerinin ne olduğu, genel kurul sırasında sorulan sorular ve cevapların ne olduğu, alınan kararlar ve bu kararlar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayısı, toplantı başkanı ve başkanlık temsilcisi bulunması gereken toplantı ise başkanlık temsilcisinin imzası şarttır. Yargıtay da, kararların varlığını toplantı tutanağının varlığına bağlamıştır. Yargıtay 11. HD 5.4.1982 tarihli ve E: 1512 K: 1491 sayılı, 11.03.1999 tarihli ve E: 6985,K: 2088 sayılı, 7.3.2005 tarihli ve E: 5238, K: 2088 sayılı kararı bu yöndedir⁷.

Genel kurulda alınan kararların geçerli olabilmesi için TTK 445, 446, 448 'e göre iptal edilmemeleri ve butlan sebeplerinin bulunmaması gerekmektedir.

Tek pay sahipli anonim şirketlerde pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerli olabilmesi için TTK 408 /son maddesi gereğince yazılı olması şarttır.

D- Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri

⁶ Güngör ,Sanem: Anonim Şirketlerde Menfi Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Ankara 2010 s. 33

⁷ Kararların tam metni için bkz: <http://www.kazanci.com>. Erişim tarihi:28.11.2015

Hukuki işlemlerin sağlıklı bir şekilde oluşması ve kendinden beklenen hukuki sonuçları doğurması için söz konusu işlemin hem kurucu unsurlarında hem de geçerlilik şartlarında eksiklik bulunmamalıdır. Eksiklik bulunması halinde hukuki işlem geçersiz olacaktır⁸. Hükümsüzlük halleri; Medeni Hukuk'ta yokluk, butlan, askıda hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik şeklinde sıralanmakta olup genel kurul kararlarının geçerliliği açısından da böyle sınıflandırma yapılması gerek doktrin gerekse Yargıtay tarafından kabul edilmiştir⁹.

1) Yokluk

Bir hukuki işlemde, bu işlemin varlığı için öngörülmuş kurucu-şekli unsurların emredici hükümlere aykırı olması, işlemin "yokluk" ile sakatlanması olarak nitelendirilir¹⁰. Genel kurul kararlarının yokluğu hukuki menfaati olan herkes tarafından, herhangi bir hak düşürücü süreye bağlı olmaksızın her zaman itiraz veya dava yoluyla ileri sürülebilir. Dava bir tespit davası niteliğindedir ve yokluğun tespit halinde bu karar herkes için hüküm ifade eder. Yok olan karar başından itibaren hüküm doğurmaz. Derdest bir davada dava dosyası içeriğinden anlaşılması halinde hâkim tarafında da res'en dikkate alınır¹¹. Örneğin, bakanlık temsilcisi bulunması gerektiği halde genel kurulda bulunmaması halinde bu genel kurulda alınan kararlar yok hükmündedir.

2) Butlan

Butlan, kurucu-şekli unsurlarında geçersizlik olmadığı halde konusu itibariyle emredici hukuk kurallarına ve ahlaka, adaba aykırı veya imkânsız olduğunda meydana gelen hükümsüzlük halidir. Batıl bir karar başlangıcından itibaren doğmamış hukuki işlemdir¹². TTK da 447. maddede ayrıca düzenlenmiştir. Tahdidi olmamakla beraber batıl olan kararlar sayılmıştır. Butlan menfaati olan herkes tarafından herhangi bir süreye bağlı olmaksızın itiraz veya dava yoluyla ileri sürülebilir. Taraflarca ileri sürülmesi dahi derdest bir davada dava dosyası içeriğinden anlaşılması halinde hâkim tarafında da res'en dikkate alınır. Örneğin ana sözleşme ve kanunda belirtilen karar nisabına uyulmaması halinde alınan karar yok hükmündedir. Yargıtay 11. HD 24.09.1993 1992/5419 E, 1993 5826 K. sayılı kararında "... nisaba uyulmadan alınan sermaye artırımı kararı yok hükmündedir..."

3) Askıda Hükümsüzlük

Askıda hükümsüz halinde işlem, kurucu unsurlarındaki eksikliklerin tamamlanmasıyla artık geçerli bir hukuki işlem haline gelir.¹³ Askıda hükümsüzlük itiraz şeklinde veya tespit davası yoluyla her zaman ileri sürülebilir ve re'sen dikkate alınması gerekir. Örneğin; genel kurulda alınan bir kararın

⁸ İlyasov, Muhammet: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İzmir 2009 s. 19

⁹ Üçışık/ Çelik , a.g.e., s. 335

¹⁰ Bilgili Fatih/ Demirkapılı Ertan: Şirketler Hukuku ,s. 342

¹¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 145

¹² Üçışık / Çelik , a.g.e. s. 338

¹³ Yılmaz, Yunus: Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.s.9

hüküm ifade edebilmesi için bir kısım pay sahiplerinin onayının arandığı yahut alınan kararın ticaret siciline tescil edilmesi şart koşulduğu durumlarda askıda hükümsüzlük söz konusudur.

4) İptal Edilebilirlik

Makalenin ana konusu olan iptal edilebilirlik TTK 445 vd düzenlenmiş olup ikinci bölümde detaylı olarak izah edilmeye çalışılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

Anonim şirketlerde hâkim olan ilkelerden birisi kararların alınmasında çoğunluk ilkesidir. Bu ilke uyarınca genel kurulda alınan kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya muhalif oy veren pay sahipleri ile şirketin diğer organlarını da bağlamaktadır¹⁴. Bu durum Genel kurulda alınacak kararlarda çoğunluğu elinde bulundurulananların şirket menfaatleri yerine kendi menfaatlerini gözetme gibi bir sakınca doğurabilmektedir. Bunu önlemek için kanun koyucu belli şartların varlığı halinde hem oy çoğunluğuna sahip ortakların yetkilerini sınırlandırmış hem de azınlığı ve şirket organlarına alınan kararların iptali için dava hakkı tanımıştır¹⁵.

İptal edilebilirliğin şartları kanunumuzda 445. Maddede düzenlenmiştir: kararın iptali için kararın kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırılığı aranmakta, genel kurul kararının sadece şirketin veya pay sahiplerinin zararına olması iptal nedeni yapılamamaktadır. İptal edilebilirlik için bu şartlara ek olarak 446/b bendinde genel kurul kararı ile aykırılık arasında nedensellik bağının da bazı durumlarda olması gerektiği belirtilmiştir.

A-Geçerli Bir Genel Kurul Kararı

Bir genel kurul kararının iptal edilebilmesi için ilk şart, ortada şeklen geçerli bir genel kurul kararının bulunmasıdır. Aksi halde yokluk yaptırımı söz konusu olacaktır¹⁶. Bu konuda Yargıtay da geçerli bir kararın varlığını aramaktadır. 11. Hukuk Dairesinin 07.02.1984 tarih 1984/252 E. 594 K sayılı kararında özetle "... *Oluşmayan ve henüz ortada mevcut olmayan bir genel kurul kararı aleyhine de iptal davası açılması ise yasal olarak mümkün değildir.* ", 28.05.1986 tarih 1986/1503 E 3243 K sayılı kararında "... *Ancak şu hususun da belirtilmesi gerekir ki alınmış geçerli bir karar bulunmaması karşısında davanın kabulü halinde, kararın iptaline değil, talebin içinde mündemiç bulunan, kararın geçersizliğinin tesbitine karar verilmek gerekir. Zira ortada şeklen geçerli bir karar yoktur ki iptali sözkonusu edilebilsin.*" denilmektedir.

Genel kurul gündeminde olan bir kararın teklif niteliğinde olması halinde bunun reddedilmesi, genel kurulda alınan menfi bir karar niteliğindedir. Menfi kararların iptal edilebilirliği tartışmalıdır. İptal edilemeyeceği görüşünde olan İmregün, red kararlarının iptali halinde reddedilen önerinin kabulü sonucu doğacağını Mahkemenin bu durumda genel kurul yerine geçerek karar almış sayılacağını, bunun da mümkün olmadığını, red kararının infaz edilebilir niteliği olmadığını ifade etmektedir¹⁷. Menfi kararların iptal edilebilir olduğunu savunan Tekinalp, bazı müspet kararların icrası mümkün olmadığı halde menfi kararların icrasının mümkün olduğu gerekçesiyle (ibra kararı/ ibra etmeme kararı gibi)¹⁸,

¹⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 189

¹⁵ Yılmaz, a.g.e, s. 81

¹⁶ Bilgili / Demirkapılı, a.g.e., s. 348

¹⁷ İmregün, Oğuz: Anonim Ortaklık, s. 153 -154

¹⁸ Tekinalp, Ünal: "Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda bir teklifin reddine karşı iptal davası açılabilir mi" İBD,CXXXIX,S7-9,1965

red kararlarının da iptal davasına konu edilebilmesi gerektiğini ifade etmektedir¹⁹. Yargıtay'ın 27.10.1961 tarih, 1147 E, 3496K sayılı kararında azınlığın geri bırakma talebinin reddi üzerine meydana gelen menfi genel kurul kararının iptalinin mümkün olduğu belirtilerek, bir teklifin reddi aleyhine iptal davası açılabileceği kabul edilmiştir²⁰. Kanaatimce de menfi de olsa bir karar söz konusu olduğu için iptal prosedürüne tabi olması gerekmektedir.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurullarında alınan kararların da iptali mümkündür. Ancak azınlık kararlarının iptali mümkün değildir.

B- Kararın Kanuna Aykırı Olması

Kanuni düzenlemelere aykırı kararlar iptal yaptırımına tabidir. Kanuna aykırılık ile kastedilen salt Türk Ticaret kanununa aykırılık değildir, özel hukuk ve kamu hukuku alanına giren tüm kanunlardır. Kural olarak tüzük, yönetmelik, kararname, tebliğe aykırılık iptal sebebi değildir.

Toplantı davetinin usulsüz olması, genel kurula katılma hakkını kazanmış ortakların genel kurula alınmaması, yetkisiz kimselerin genel kurul toplantısına katılmaları gibi hallerde genel kurul kararları iptal edilebilir. Ancak usulsüz davet tek başına iptal sebebi değildir, alınan kararın da yasaya, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olduğunun ispat edilmesi gerekir.

Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunması gerekliliği TTK 407/2 gereğidir. Aksi halde kararın iptali gündeme gelebilir.

C- Esas Sözleşmeye Aykırı Olması

TTK 340 maddesi esas sözleşmenin içeriğini belirleme özgürlüğünü oldukça kısıtlamış olsa da esas sözleşmeye aykırılık bir iptal yaptırımı olarak düzenlenmiştir²¹. Anonim ortaklık ana sözleşmesi, ortaklığın kuruluş amacı doğrultusunda faaliyetini gerçekleştirebilmesi için şirket tüzel kişiliği ile şirket ortakları arasındaki ilişkilerin hukuki çerçevesini belirleyen hükümleri ihtiva eden akit türüdür²². Bu sebeple genel kurul kararının bu hükümlere aykırı olmaması gerekmektedir. Örneğin esas sözleşmede ağırlaştırılmış toplantı nisabı varsa uyulması gerekir. Aksi halde karar iptal edilebilir.

D- Dürüstlük Kuralına Aykırı Olması

Sermaye ve oy çoğunluğuna sahip ortakların haksız kararlarıyla azınlık pay sahiplerini ezmelerini engellemek amacıyla genel kurul kararlarının dürüstlük kuralına aykırı olması halinde iptali istenebilecektir. TTK 445' de bu iptal sebebi zikredilmeseydi dahi MK 2 maddesi gereğince genel kurul kararının iptali gündeme gelebilecektir. Yargıtay 11. HD. 28.10.2004 tarihli ve E: 03/13782 K: 04/10454 sayılı; kararında; "...Ortaklığın çıkarları veya ihtiyacının zorunlu kalmamasına karşın sermaye artırım kararı ile bir kısım paydaşların rüçhan hakları bir kısım paydaşlar yararına olacak biçimde dolaylı

¹⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 197

²⁰ GÜNGÖR , a.g.e. s.55

²¹ Bilgili /Demirkapılı , a.g.e., s. 351

²² İlyasov, a.g.e., s. 39

veya dolaysız sınırlanır veya tamamen kaldırılırsa esas sermaye artırımı kararlarının objektif iyi niyet kurallarına uygunluğundan söz edilemez...." ²³.

E- Karar İle Kanuna Veya Esas Sözleşmeye Aykırılık Halinde Nedensellik Bağı

TTK 446/b maddesinde açıkça belirtilmesine rağmen iptal davasında ileri sürülen kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılığın kararın alınmasını etkilediğini ispat ederek iptalini isteyebileceklerdir.

Yargıtay 11. HD de 16.03.1982 tarihli ve 1982/760 Esas, 1982/1097 karar sayılı ilamında "*...Her ne kadar TTK 361 hükmüne göre, yönetim kurulu üyelerinin kendilerini ibraları konusunda TTK'nun 374. maddesinde belirtilen oy kullanma yasağına aykırı olarak oy kullanmaları halinde TTK'nun 381/1. maddesi (uyarınca kararın iptali dava edilebilirse de)...genel kurul hazirun cetvelinde belirtilen oy miktarları bakımından, yönetim kurulu üyeleri oyları nazara alınmasa bile, oylama sonucu yine değişmeyeceğinden davacının bu yöne ilişkin temyiz itirazları yerinde değildir...*"²⁴.

III- İptale Tabi Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği

Bir genel kurul kararı iptaline mahkemece karar verilene kadar geçerlidir. İptal edilebilirlik itiraz veya defi yoluyla ileri sürülemeyeceği gibi hâkim tarafında da re'sen dikkate alınmaz. İptal kararı bozucu yenilik doğuran bir haktır ve geriye doğru etkilidir ²⁵.

²³ Kararların tam metni için bkz: <http://www.kazanci.com>. Erişim tarihi:28.11.2015

²⁴ Kararların tam metni için bkz: <http://www.kazanci.com>. Erişim tarihi:28.11.2015

²⁵ Üçışık /Çelik , a.g.e., s. 362

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İPTAL DAVALARI

I- İPTAL DAVASI

A -Genel Olarak İptal Davaları

Anonim şirketlerde geçerli olan çoğunluk ilkesinin sakıncalarının önlemek için getirilen tedbirlerden birisi genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkıdır. İptal edilebilirlik sadece süresi içerisinde açılacak dava ile ileri sürülebilmektedir. İtiraz veya def'i olarak ileri sürülmesi veya mahkemenin re'sen dikkate alması mümkün değildir. İptal davası yenilik doğurucu bir eda davasıdır²⁶

B- İptal Davasının Tarafları

Genel kurul kararlarına karşı açılacak iptal davalarında davalı şirket tüzel kişiliğidir ve şirket yönetim kurulu tarafından temsil edilir. Şayet dava Yönetim kurulu tarafından açılmış ise mahkeme tarafından kayyım tayin edilerek şirketin temsil edilmesi gerekir.

Azınlık kararları ile imtiyazlı pay sahipleri kurulu kararlarına karşı açılacak iptal davasında davanın şirkete değil azınlık kararını veren pay sahiplerine veya imtiyazlı pay sahipleri grubuna karşı yöneltilmesi gerekmektedir. Yargıtay 11. Hukuk dairesinin de görüşü bu yöndedir.²⁷ Nitekim TTK 454/7 ' de imtiyazlı pay sahipleri kuruluna karşı iptal davası açılabilceği, 8. Fıkra da bu davanın genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltilmesi gerektiği belirtilmiştir.

İptal davasında davacı taraf ancak TTK 446. Maddesinde sayılan organ ve kişiler olabilir. Bunun dışında başka kişi veya organlarca dava açılması mümkün değildir. Aşağıda kimlerin dava açabileceği tek tek ele alınacaktır.

a- Pay sahipleri

Pay sahiplerinin (oydan yoksun olanlar dahil) dava açma hakkı paya bağlı bir hak ve emredici kanun hükmüne dayalı bir haktır²⁸. Pay sahiplerinin kararın iptali halinde menfaatlerinin olduğunu / iptalin şirketin yararına olacağını ispat etme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Pay sahibi gerçek kişi ise kendisi veya yasal temsilcisi, tüzel kişi ise yetkili kimseler tarafından asaleten veya atanacak kişiler tarafından vekaleten davada temsil edilir. Pay sahibinin ölümü halinde dava hakkı mirasçılara geçer. Davacı şirketin birleşme ile sona ermesi halinde dava hakkı halefiyet gereği birleşilen şirkete geçer. Davacı şirketin nevi değiştirmesi halinde ise eski şirketin devamı söz konusu olduğundan dava hakkı yeni şirkete geçer²⁹.

²⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 244

²⁷ Kararlar için bkz Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 250

²⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 253

²⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 255

Dava hakkı paya bağılı bir hak olduğundan dava açılması sırasında ve dava devam ettiği sürece pay sahipliğinin devam etmesi gerekmektedir. Payscale payını devrederse dava hakkının yeni pay sahibine geçip geçmeyeceği tartışmalıdır. Moroğlu halefiyet söz konusu olmayacağını ve yeni pay sahibine geçmeyeceğini, Eriş ise bu hakkın devralan yeni pay sahibine geçeceği görüşündedir.³⁰ Yargıtay 11 HD daha önce yeni pay sahibine geçmeyeceği görüşünde iken daha sonraki bir kararında dava hakkının geçeceğine karar vermiştir³¹. Kanaatimce dava hakkı devralan yeni malike geçmelidir.

Pay senetlerini rehin,hapis hakkı veya saklama sözleşmesi gibi bir sözleşme ile elinde bulunduran kimse pay sahipliği haklarını ancak pay sahibi tarafından özel yazılı bir belge ile yetkilendirilmesi halinde kullanabilir (TTK 427/2).

Pay senedinin üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş ve aksi kararlaştırılmamış ise dava hakkı intifa hakkı sahibine aittir. TTK 432/2 maddesi gereğince genel kurula katılma ve oy hakkı gibi hakları kullanabilen intifa hakkı sahibinin bu haklarının güvenliği için dava açma hakkının olması gerekmektedir³². Yargıtay intifa hakkının tamamen ve ya kısmen olması gibi bir ayırım gözetmeksizin intifa hakkı sahibinin dava hakkı bulunduğu görüşündedir.³³

TTK 446. Maddede iptal davası açma hakkı olan payscaleleri şu şekilde sayılmıştır;

aa. Toplantıda hazır bulunan, karara muhalif olan ve bu durumu tutanağa geçiren pay sahipleri

bb. Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın olumsuz oy kullanmış olsun veya olmasın

- Çağrının usulüne göre yapılmadığını
- Gündemin gereği gibi ilan edilmediğini
- Genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin/temsilcilerinin toplantıda oy kullandıklarını
- Genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini
- Ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu iddia eden pay sahipleri dava açabileceklerdir.

Genel kurul kararı ile payscalebinin mütesep hakkı ihlal edilmişse toplantıya katılsın veya katılmasın, katılıp muhalefet şerhini tutanağa yazdırmamış olsa bile iptal davası açma hakkı bulunmaktadır.

b- Yönetim Kurulu

TTK 446/c gereğince yönetim kurulunun dava açma yetkisi bulunmaktadır. YK dava açılmasına oy çokluğu ile karar verir. Yönetim kurulunun iptal yaptırımına tabi kararları uygulaması ve bu kararlar için iptal davası açmaması sorumluluğunu doğurmaktadır.³⁴ Açılan davada davalı anonim şirket olacağından mahkemece tayin edilecek kayyım tarafından temsil edilecektir.

c. Yönetim Kurulu Üyelerinden Her Biri

³⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 255 , Eriş, Gönen: Anonim Şirketler Hukuku , s. 450

³¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 256

³² Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 258

³³ Yargıtay 11. HD 29.04.2003 tarih 2002/12676 E 2003/4234 K sayılı kararı , 28. 05 1981 tarih 81/2243 E 81/2678 K sayılı kararı

³⁴ Üçışık / Çelik a.g.e. s. 369

TTK 446/d hükmü gereğince kararın uygulanması kişisel sorumluluğa sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her birine dava açma hakkı verilmiştir. İcra edilebilir olmayan kararlar için dava açma hakkı bulunmamaktadır. Ayrıca iptal davası açmak için yönetim kurulu üyesinin kararın alındığı sırada bu sıfatı haiz olmaları zorunlu değildir, kararı uygulama durumunda olmaları yeterlidir³⁵.

d. SPK Tarafından Dava Açılması

Sermaye Piyasası Kanununun tedbirler başlıklı bölümünde 92/1-b hükmünde SPK'ya tabi anonim ortaklıklar genel kurulu kararlarına karşı iptal davası açma yetkisi tanınmıştır³⁶.

C- İptal Davasında Süre

Genel kurulda alınan bir karar için iptal davasının karar tarihinden itibaren 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde açılması gerekmektedir.

TTK 192 /1 maddesi gereğince şirketlerin birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye katılan şirketlerin ortakları tarafından açılacak iptal davaları için bu kararın TTSG'inde ilanından, ilan gerekmediği hallerde tescilden itibaren 2 ay içinde açılması gerekmektedir.

D- İptal Davasında Yargı Kuralları

TTK 445 maddeye göre görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemeleri, bulunmaması halinde Asliye Hukuk Mahkemeleridir. Yetkili Mahkeme yine TTK 445. Maddeye göre şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Bu kesin yetki kuralı olup aksi kararlaştırılmaz.

E- İptal Davasının Usul Hukukuna İlişkin Özellikleri

-Yargılama Usulü: TTK 1521 maddesi hükmü gereğince basit yargılama usulüne tabidir.

-Duruşmaya Başlama: TTK'nun 448/3. maddesi hükmü gereğince, üç aylık sürenin geçmesinden önce duruşmaya başlanamaz. Bu hükümlerle kanun koyucu, aynı kararlar ilgili açılacak iptal davalarının hepsinin birleştirilerek, aynı davayla ilgili birden fazla kararın alınmasını engellemek istemiştir.

-Teminat: Şirketin istemi üzerine Mahkeme muhtemel zararlara karşılık davacının teminat göstermesini isteyebilir. Teminatın cinsi ve miktarı mahkemece belirlenir.

-Davanın İlanı: TTK 448/1 hükmünce Yönetim kurulu davanın açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etmek ve web sitesinde yayınlamak ile yükümlüdür. Kanunda ilanın yapılmamasının yaptırımını öngörülmemiştir ancak bundan zarar gören ilgililer yönetim kurulunun sorumluluğuna gidebileceklerdir.

- Davaya Müdahale: Anonim ortaklık genel kurul kararlarının iptali davasında önceden açılmış davaya sonradan fer'i veya asli müdahalenin söz konusu olabileceği doktrinde kabul edilmektedir. Ancak, Yargıtay, anonim ortaklık pay sahiplerinin birbirinden bağımsız olarak iptal davası açma imkânının

³⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük , s. 287

³⁶ Üçışık /Çelik , a.g.e. ,s. 371

bulunması nedeniyle, iptal davasına müdahalenin kabul edilemeyeceğini ifade etmiştir³⁷⁻³⁸. İptal davalarında davaya müdahale için hukuki yarar tek başına yeterli olmayıp müdahale talep edenin hakkının veya borcunun davanın sonucuna bağlı olması gerekmektedir³⁹.

- **Dava Değeri:** Dava olunan şeyin değeri diğer davalarda olduğu gibi iptal davalarında önemli yer tutmaktadır. Dava değerinin belirlenmesinin mümkün olmadığı varsayımı ile davalarda maktu harç alınmakta ve dava sonunda da maktu vekalet ücretine hükmedilmektedir.

- **Genel kurul kararının geri bırakılması:** TTK 449'a göre iptal davası açılması halinde Mahkeme , yönetim kurulunun görüşünü alarak dava konusu kararın geri bırakılmasına karar verebilmektedir.

- **Kanun yolları:** İptal davaları sonunda verilen kararlar dava değerine bakılmaksızın kararın tebliğinden itibaren iki hafta içinde istinaf edilebilecektir. Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı da tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

Mahkemece genel kurul kararının iptaline hükmedilmesi halinde doğru olan karara hükmedip edemeyeceği doktrinde tartışmalıdır. Arslanlı sadece bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararının iptalinde mahkemece bilirkişi incelemesi yapılması ve bilançonun mahkemece düzeltilebileceğini kabul etmektedir. İmregün ise TTK da mahkemenin bilanço düzeltme yetkisi olmadığını ifade etmektedir. Yargıtay ise bir kararında mahkemenin genel kurul yerine geçerek yasaya ve ana sözleşmeye uygun karar vermeye yetkili olmadığına hükmetmiştir⁴⁰.

F- İptal Davasında Tahkim

Genel kurul kararlarının iptaline ilişkin davalarda öğretilde genel olarak kabul gören görüş, tahkime başvurulmasının caiz olmadığı yönündedir. Ortaklık ana sözleşmesine bu konuda bir hükmün konulamayacağı, konulmuş olsa bile bu hükmün geçersiz olacağı ağırlıklı olarak kabul edilmektedir⁴¹.

G- Kötü Niyetle Dava Açılması

Kötü niyetle dava açılması hali TTK 451. Maddede düzenlenmiş olup şirketin uğradığı zararlardan iptal davası davacıları müteselsilen sorumludur. Kanun koyucu bu hükümle genel kurul kararlarına karşı kötü niyetli dava açılmasını engellemek ve şirketin işleyişini kolaylaştırmak istemiştir. Kötü niyet şirkete zarar vermek kastı şeklinde olabileceği gibi , bencilce kişisel istekleri şirkete kabul ettirebilmek için baskı aracı olarak dava açılması da olabilir⁴².

H- Mahkeme Kararının Etkisi

TTK 450. Maddeye göre genel kurul kararının iptaline kararı kesinleştikten sonra tüm pay sahipleri için hüküm ifade eder. Yönetim kurulu kararın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek ve web sitesinde yayınlamak zorundadır. İptal hükmü geçmişe etkilidir.

³⁷ İlyasov, a.g.e., s. 83

³⁸ Yargıtay 11. HD. 13.10.1982, E. 1982/3701, K. 1982/3867

³⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük ,s. 305

⁴⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük naklen, s. 333

⁴¹ İlyasov, a.g.e.,s.73

⁴² Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 323

II- GENEL KURUL KARARLARININ İPTAL DAVASI DIŞINDA İPTALİ

Bir genel kurul kararının teyidi düzeltilmesi veya bir başka genel kurul kararı ile iptali de mümkün olabilmektedir. Örneğin TTK 548'e göre bir şirket genel kurul kararı ile feshedilmiş ise pay sahipleri arasında şirket malvarlığının paylaşılmasına başlanmış olmadıkça genel kurul şirketin devamına karar verebilir. TTK 558/1 de ibra kararı genel kurul kararı ile kaldırılamaz denilmiştir. Kesinleşmiş iptal kararı şirket içi ilişkilerde ve şirket ile üçüncü kişiler arasındaki hukuki ilişki unsuru ve geçerlilik koşulu olduğu hallerde geçmişe etkilidir. Fakat bir genel kurul kararının yeni bir genel kurul kararı ile iptal edilmesi halinde geçmişe etki söz konusu olamaz⁴³.

Genel kurulda alınmış bir kararın sakat ve iptal edilebilir olduğu henüz iptal davası açılmadan veya iptal davası üzerine fark edilmesi halinde bu sakatlığın ortaklık tarafından alınacak içeriği yani amacı, konusu ve anlamı aynı olan yeni bir kararla - teyit kararı giderilmesi mümkündür⁴⁴. Teyit kararında kararın sadece sakatlığı ortadan kaldırılarak hüküm sürdürmesi sağlanır. Bunun için teyit kararının kendisinde bir sakatlık taşımaması gerekir. Diğer bir deyimle iptal edilebilir nitelikte olmamalıdır⁴⁵.

⁴³ Moroğlu, Hükümsüzlük ,s. 351

⁴⁴ Moroğlu, Makaleler s. 307

⁴⁵ Teoman, Ömer, Tüm Makalelerim , "Anonim Ortaklıkta İptal Edilebilir Genel Kurul Kararlarının Doğrulanması", s. 7

KAYNAKÇA

ALPER , Gizem: TTK tasarısına göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Prof Dr Tuğrul Arat'a Armağan, Ankara 2012

BİLGİLİ Fatih, DEMİRKAPILI Ertan: Şirketler Hukuku,9. Baskı 2013

ERİŞ, Gönen: Anonim Şirketler Hukuku ,Ankara 1995

GÜNGÖR ,Sanem: Anonim Şirketlerde Menfi Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara 2010

İLYASOV, Muhammet: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009

İMREGÜN, Oğuz: Anonim Ortaklık, istanbul 1989

MOROĞLU, Erdoğan: Anonim ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü 7. Bası, İstanbul 2014 (Hükümsüzlük)

MOROĞLU,Erdoğan: Makaleler 1, 3. Baskı, İstanbul 2006 (makaleler)

POROY Reha / TEKİNALP Ünal / ÇAMOĞLU Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, Gözden Geçirilmiş Güncelleştirilmiş 9. Baskı, İstanbul 2003

POROY Reha / TEKİNALP Ünal / ÇAMOĞLU Ersin, Ortaklıklar , yeniden yazılmış 13. Bası İstanbul 2014 (Ortaklıklar)

TEKİNALP,Ünal : Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku,güncelleştirilmiş 4. Bası, istanbul 2015 (Sermaye ortaklıkları)

TEKİNALP ,Ünal: Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda bir teklifin reddine karşı iptal davası açılabilir mi İBD,CXXXIX, 1965

TEOMAN, Ömer:Tüm Makalelerim Cilt I-II (1971-2001),2. Baskı İstanbul,2012

ÜÇİŞİK Güzin, ÇELİK Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku I cilt, Ankara 2013 (AO)

YILMAZ, Yunus: Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği, Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi,Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,2010

İnternet kaynakları:

www.kazancı.com